

ЕТАПИ РЕАЛІЗАЦІЇ МОДЕЛІ ФОРМУВАННЯ ЗДОРОВ'ЯЗБЕРЕЖУВАЛЬНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ У ДІТЕЙ ДОШКІЛЬНОГО ВІКУ

Радько А.В., Паламарчук Т.В.

Сумський дошкільний навчальний заклад (центр розвитку дитини) № 36
«Червоненька квіточка»
Суми, Україна

Анотація. *Формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку передбачає реалізацію моделі поетапно. Акцент робиться на формах і методах, за яких дошкільники виступають активними суб'єктами освітньої діяльності.*

Ключові слова: *здоров'язбережувальна компетентність, спосіб життя, дошкільники.*

Radko A.V. Palamarchuk T.V. STAGES OF IMPLEMENTATION OF THE MODEL OF FORMATION OF HEALTH CARE COMPETENCE IN PRESCHOOL CHILDREN.

Summary. *The formation of health care competence in preschool children involves the implementation of the model in stages. Emphasis is placed on the forms and methods by which preschoolers act as active subjects of educational activity.*

Key words: *health care competence, lifestyle, preschoolers.*

Вступ. Оновлення змісту дошкільної освіти в Україні у напрямі традиційних підходів та інновацій вимагає розроблення та впровадження дієвих освітніх систем і технологій, зокрема здоров'язбережувальної діяльності. Адже діти, які є майбутнім нашої держави, будуть перспективними і далекоглядними лише за умови збереження та зміцнення свого ментального, духовного та фізичного здоров'я.

Мета дослідження полягає в розкритті загальних етапів реалізації моделі формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку, принципів та пріоритетів здоров'язбережувальної діяльності в сучасному закладі дошкільної освіти. Нами виокремлено три послідовних та взаємопов'язаних етапи: *мотиваційний, теоретичний і практичний*. Для кожного із зазначених етапів розроблений відповідний комплекс дидактичного супроводу (форми, методи, засоби навчання). На мотиваційному етапі пропонується проводити спостереження, аналіз життєвих ситуацій, вчинків, визначається проблема. На теоретичному етапі - розповідь, інтерв'ю з дорослими, бесіда. На практичному етапі використовуються дидактичні ігри, сюжетно-рольові ігри, досліді, моделювання ситуацій, практичні завдання, вправи, підготовка повідомлення на тему, що вивчалася [1, с. 45].

Метою першого – *мотиваційно-стимулювального етапу* є розвиток мотиваційно - ціннісної сфери дошкільників, виховання бережливого ставлення дітей до власного здоров'я, привчання до здорового способу життя. Ефективність першого етапу забезпечується реалізацією такої педагогічної умови: «наявність позитивної мотивації дітей на здоровий спосіб життя».

Провідними завданнями першого етапу визначено:

1. Створення системи ціннісних уявлень дошкільників про здоров'я. Формування у дітей ставлення до власного здоров'я і здоров'я інших людей, як до найвищої цінності, потреби бути здоровим.

2. Розвиток і підтримку інтересу дошкільників до чинників збереження здоров'я, усвідомлення необхідності здобуття знань щодо життєвих навичок, які сприяють фізичному, соціальному, психічному та духовному здоров'ю, створення образу «Я – здоровий».

3. Забезпечення позитивної мотивації вихованців на здоровий спосіб життя на основі вмінь визначати мотиви його дотримання.

Змістово-організаційними засадами на цьому етапі є: перегляд мультфільмів, відеороликів, читання утішок, примовок, перегляд плакатів, картин, валеохвилинки, проблемно-ігрові завдання, моделювання здоров'язбережувальних ситуацій та їх аналіз, ситуації успіху, ігри-уяви, виготовлення індивідуальної карти - схеми «Я хочу...», створення казок – фантазій, віртуальні подорожі, валеологічний ланцюжок, створення соціальної реклами, вистава-шоу.

Другий етап – *освітньо-змістовий* передбачає озброєння дітей необхідними знаннями щодо збереження і зміцнення власного здоров'я, здорового способу життя, усвідомлення необхідності його дотримання, формування у дітей життєвих навичок, які сприяють фізичному, соціальному, психічному і духовному здоров'ю.

Провідними завданнями другого етапу визначено:

1. Забезпечення обізнаності дітей з ознаками здоров'я, надання інформації про чинники здоров'язбереження, з якими вони стикаються у процесі життєдіяльності, про правила здорового способу життя.

2. Насичення здоров'язбережувальним змістом різних видів діяльності дітей. Забезпечення інтеграції знань про основи здоров'я та чинники його збереження з інформацією, яка стосується інших сфер життєдіяльності дитини, також застосування отриманих знань на практиці.

3. Засвоєння дітьми норм і національних традицій збереження і зміцнення здоров'я, які зумовлюються соціокультурним рівнем розвитку суспільства.

Змістово-організаційними засадами на цьому етапі є: заняття, дидактичні ігри, образотворча діяльність; спостереження, бесіди, розповіді та читання художніх творів під час різноманітних режимних моментів, збагачення словникового запасу дітей словами-назвами ознак здоров'я та чинників збереження здоров'я; вивчення пісень і віршів за темами, настільні ігри-драматизації, інсценування, театралізовані ігри, рухливі вправи, пісочна терапія, музикотерапія, логічні завдання, дослідницька діяльність, конструктивно - будівельні ігри, малювання стопами та пальцями ніг, тематичні проєкти, створення «Країни добрих вчинків», колективний колаж «Планета Здоров'я», графічні вправи.

Метою третього – *операційно-процесуального* етапу визначено активізацію та закріплення здоров'язбережувальних життєвих навичок у дітей дошкільного віку в спеціально створеному розвивальному здоров'язбережувальному середовищі.

Провідними завданнями третього етапу визначено:

1. Створення розвивального здоров'язбережувального середовища дошкільного навчального закладу на засадах врахування вікових та індивідуальних особливостей дітей, реалізації права вихованців на вибір гри, видів і засобів здоров'язбережувального способу дії.

2. Забезпечення дітям можливості для оволодіння різними видами здоров'язбережувальної діяльності, активізації та закріплення життєвих навичок, що сприяють збереженню фізичного, соціального, психічного і духовного здоров'я, та застосування їх в адекватних життєвих ситуаціях.

3. Формування у дітей уміння під час самостійної дослідницької та ігрової діяльності визначати доцільність виконання гігієнічних та оздоровчих процедур, закріплювати назви і функції органів тіла людини, оцінювати власну поведінку і поведінку інших людей з позиції здорового способу життя, навички моделювання поведінки в соціумі і контролю власних емоцій.

4. Забезпечення можливості отримання дітьми прикладів здорового способу життя з найближчого оточення, свідомої здоров'язбережувальної позиції значущих для них дорослих.

Змістово-організаційними засадами на цьому етапі є: позитивний приклад здоров'язбережувальної діяльності дорослих, рухливі ігри та вправи, сюжетно-рольові ігри, стежинки здоров'я, фізкультурні свята і розваги, різні види

масажу,; ігри-подорожі, ігри-інсценівки, рухливі вправи-імпровізації, змагання, фітбол-гімнастика, кольоротерапія, сміхотерапія, створення «Екрану настрою», оформлення плакатів «Мій найкращий друг», прийом перевтілення, моделювання ситуацій, «Тиждень радості», банкомат приємних слів, зустрічі зі спортсменами та довгожителами, степ-аеробіка, конкурси для родин, вправи для релаксації, включення нових елементів у відомі ігри, завдання парадоксального характеру, створення портфоліо «Я-здоровий», етюди-пантоміми на запропоновану тему, стретчинг, мудри, бестінг («Коло побажань», «Коридор успіху»).

Результати дослідження. Сучасний заклад дошкільної освіти має відігравати провідну роль у формуванні в дітей життєво важливих компетенцій, необхідних для збереження власного здоров'я. Важливою умовою формування здорового способу життя в дітей є усвідомлення ними, що здоров'я – це не лише стан організму людини, при якому відсутні захворювання та фізичні порушення, а й стан повного благополуччя, яке об'єднує фізичну, духовну, психічну та соціальну сфери життя й самопочуття людини. Тобто здоров'я – це гармонійне поєднання всіх чотирьох складових, які лише разом становлять здоров'я особистості [3, с.32].

Висновки. Зміни в державі, екології, суспільстві та здоров'ї населення, а особливо дітей, спрямовують педагогічну діяльність колективу Сумського закладу дошкільної освіти (центр розвитку дитини) № 36 «Червоненька квіточка» шукати різні шляхи створення здоров'язберігаючого середовища, успішність якого залежить від дотримання комплексу відповідних педагогічних умов. Оскільки процес формування, збереження й зміцнення здоров'я вихованців залежить від вихователів, тому у закладі розроблена модель формування здоров'язбережувальної компетентності у дітей дошкільного віку, яка стала пріоритетністю оздоровчого спрямування освітньо-виховного процесу, що є запорукою створення здоров'язбережувального середовища.

Список літератури:

1. Богініч О. Л. Сутність здоров'язберігаючого середовища у життєдіяльності дітей дошкільного віку / *Вісник Прикарпатського університету. Педагогіка*. Вип. XVII-XVIII. Івано-Франківськ : ПНУ ім. В. Стефаника, 2008. С. 191–199.
2. Денисенко Н. Освітній процес має бути здоров'язбережувальним. *Дошкільне виховання*. 2007. № 7. С. 8-10.
3. Язловецький В. Здоров'язбереження особистості як педагогічна проблема. *Валеологічна освіта в навчальних закладах України: стан, напрямки й перспективи розвитку*. Кіровоград: Поліграфічне підприємство «Ексклюзив-Систем», 2011. 344 с.